

Uchwała nr 103
strony pracowników i strony pracodawców
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 9 grudnia 2021 roku

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (nr UA7 w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

§ 1

Na podstawie art. 29 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 z późn. zm.), uchwała się, co następuje:

§ 2

Strona pracowników oraz strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego wskazuje, iż projekt ustawy *o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (dalej: projekt)* nie został skierowany do konsultacji społecznych ani do Rady Dialogu Społecznego, ani do reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych.

Apelujemy o wsparcie dialogu społecznego Ministerstwa Klimatu i Środowiska jako projektodawcy projektu z przedstawicielami przedsiębiorców, jako praktyków realizujących zapisy ustawowe w swojej codziennej działalności oraz o rzeczowe, merytoryczne dyskusje rozpatrujące wszystkie zgłoszone uwagi i mające na uwadze dobro wszystkich zaangażowanych stron ze względu na wpływ projektu na gospodarkę, działania przedsiębiorców i pracowników. W ocenie partnerów szczegółowym konsultacjom w ramach RDS powinny podlegać przede wszystkim zakres, obszary oraz formy wsparcia, jak również określenie beneficjentów Funduszu.

§ 3

Strona pracowników oraz strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego po zapoznaniu się z projektem wspiera kierunkowo, z zastrzeżeniem poniższych uwag partnerów

społecznych, koncepcję utworzenia państwowego funduszu celowego - Funduszu Transformacji Energetyki (dalej: FTE lub Fundusz).

§4

Ze względu na ogromne potrzeby inwestycyjne strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego postuluje, aby 75% rocznych przychodów uzyskanych ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ zostało przeznaczonych na zasilenie Funduszu Transformacji Energetyki.

Projekt zakłada, że przychodami FTE będą środki o równowartości przychodów uzyskanych ze sprzedaży w drodze aukcji:

- 40% rocznego wolumenu uprawnień do emisji CO₂ w poszczególnych latach IV okresu rozliczeniowego systemu Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji (dalej: EU ETS) w latach 2021-2030 (szacowana wysokość przychodów z tego tytułu to ok. 80,86 mld zł wg stanu na dzień 25 sierpnia 2021 r.) oraz
- 50% wolumenu uprawnień do emisji w 2021 r., które nie zostały wydane instalacjom wytwarzającym energię elektryczną w III okresie rozliczeniowym systemu EU ETS 2013-2020 (szacowana wysokość przychodów z tego tytułu to ok. 4,34 mld zł).

W uzasadnieniu do projektu zapisano, że: zgodnie z art. 10 ust 3 unijnej dyrektywy ETS, państwa członkowskie określają sposób wykorzystywania dochodów uzyskanych ze sprzedaży uprawnień na aukcji, a przynajmniej 50% dochodów uzyskanych ze sprzedaży na aukcji uprawnień lub równowartość finansową tych dochodów, powinny zostać wykorzystane na cele określonych w dyrektywie. W uzasadnieniu napisano również, że nakłady inwestycyjne związane z energią w gospodarce krajowej zostały oszacowane w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na poziomie ponad 356 mld EUR (lata 2021-2040).

Potrzeby inwestycyjne w zakresie transformacji energetycznej są ogromne. Z tego względu postulujemy, aby 75% rocznych przychodów uzyskanych ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ zostało przeznaczonych na zasilenie Funduszu Transformacji Energetyki. 25% przychodów już w obecnym stanie prawnym przekazywane jest na rekompensaty dla sektorów energochłonnych.

§ 5

Postulujemy, aby jednoznacznie wskazać, iż projekty finansowane z FTE mogą być realizowane także przez przedsiębiorców, dla których wytwarzanie energii nie jest podstawową działalnością, w tym sektorów przemysłu energochłonnego. Transformacja energetyczna nie jest możliwa bez redukcji emisji w sektorze energochłonnym i dlatego musi on być uwzględniony jako potencjalny beneficjent FTE.

Zwracamy uwagę, iż przeznaczenie i beneficjenci FTE zostali określani bardzo szeroko i w nieprecyzyjny sposób, co może rodzić wątpliwości i utrudniać ocenę wniosków o dofinansowanie z Funduszu przez jego dysponenta. Sektor energetyczny nie jest pojęciem zdefiniowanym na gruncie prawa polskiego, co uniemożliwia jednoznaczną identyfikację beneficjentów Funduszu. W przypadku wąskiego rozumienia – energetyki zawodowej, z pominięciem równie intensywnie emisyjnej energetyki przemysłowej, FTE nie będzie w pełni służył wyznaczonym celom.

Uzasadnienie utworzenia FTE wskazuje bezpośrednio na realizację procesu transformacji energetycznej i dekarbonizacji całej polskiej gospodarki, a nie tylko energetyki zawodowej, na co mogłaby wskazywać nazwa Funduszu. Przedsięwzięcia planowane do finansowania ze środków FTE, takie jak poprawa efektywności energetycznej, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla, innowacyjne technologie, możliwe są do zrealizowania nie tylko przez przedsiębiorców, których podstawową działalnością jest wytwarzanie, dystrybucja, przesył i magazynowanie energii elektrycznej. Realizacja tych działań przez szeroki sektor przemysłu przyczyni się w takim samym stopniu do osiągnięcia unijnych celów redukcji emisji i osiągnięcia neutralności klimatycznej, niekiedy przy niższym koszcie.

§ 6

Rodzaje przedsięwzięć, jakie zostały wymienione do dofinansowania w projekcie, powinny uwzględniać w szczególności te, które istotnie przyczyniają się do realizacji celów i zobowiązań wynikających z polityki klimatyczno-energetycznej Polski oraz UE, a także wspierają zrównoważony rozwój gospodarczy oraz zachowanie konkurencyjności polskiej gospodarki na arenie międzynarodowej.

W związku z powyższym, proponujemy do listy takich przedsięwzięć zdefiniowanych w art. 1 pkt 3 projektu w zakresie art. 50t ust.1 ustawy ETS dodać lub zmodyfikować brzmienie następujących obszarów:

- w lit. d) *wysokosprawnej kogeneracji i efektywnych systemów ciepłowniczych, w tym modernizacji sieci ciepłowniczych, źródeł ciepła systemowego, węzłów cieplnych ich automatyzacji;*
- w lit. f) *– usług elastyczności, przyczyniających się do bilansowania odnawialnych źródeł (tj. nie tylko magazyny energii, ale także usługi DSR);*
- w lit. k) *– przedsięwzięć zapobiegających ucieczce emisji – które wspierałyby dekarbonizację krajowej produkcji przemysłowej i służyłyby tworzeniu krajowych bezemisyjnych łańcuchów dostaw;*
- w lit. l) *– przedsięwzięć redukujących emisje bezpośrednie i pośrednie – w celu zabezpieczenia możliwości skorzystania z FTE przez przedsiębiorców spoza sektora energetyki zawodowej, proponuje się uwzględnić także przedsięwzięcia, które zmniejszają emisje związane z zapotrzebowaniem na energię odbiorców przemysłowych lub zmniejszają bezpośrednie emisje procesowe.*

§ 7

Strona pracowników oraz strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego postuluje, aby Fundusz Transformacji Energetyki uwzględniał wsparcie związane z koniecznymi zmianami w obszarze zasobów ludzkich, w tym możliwość dofinansowania przekwalifikowania zawodowego i szkoleń pracowników zatrudnionych dotychczas w szeroko rozumianym sektorze energetyki konwencjonalnej.

Głęboka transformacja sektora energetycznego pociąga za sobą konieczne wsparcie nie tylko dla inwestycji "twardych", ale także związanych z zasobami ludzkimi. Transformacja technologiczna sektora energetycznego jest wyzwaniem dla wszystkich: pracodawców i pracowników, dlatego kluczowy jest zmiana modelu szkolnictwa technicznego. Proponujemy zatem dodanie nowego art. 50t.1 punkt 1) w brzmieniu:

- *wspieranie działań mających na celu zdobywanie nowych, specjalistycznych umiejętności, reskilling i upskilling związany z głęboką transformacją sektora energetycznego.*

§ 8

Dofinansowanie z Funduszu Transformacji Energetyki zgodnie z projektem ma być udzielane wyłącznie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie

pożyczki i dotacji. Projektowane rozwiązanie przewiduje dwa tryby finansowania w ramach programów FTE: konkursowy i ciągły. Wydaje się zasadne, aby ze względu na skalę planowanych ze środków FTE działań, również Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zostały ujęte w projekcie z uwagi na znajomość przez nie lokalnych uwarunkowań energetycznych i ciepłowniczych, co pozwoli skuteczniej zarządzać finansowaniem projektów zapewniając ich równomierny i bardziej sprawiedliwy rozdział.

§ 9

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała przyjęta podczas posiedzenia plenarnego Rady Dialogu Społecznego w dniu 9 grudnia 2021 r.